

Анатолій Сергієнко

Небезпечний свідок

1

Зуби цокотіли від холоду, череп розколювався, ломило тіло, я лежав скоцюрбившись, і не мав сили навіть поворухнутися. Лише мозок справно працював, шарпав мене у минуле, примушуючи думати, згадувати...

Де я? Що зі мною? Темно, як у могилі. Запах льоху, землі, картоплі гнилої. Лікоть уперся у щось тверде, ноги далі не розгинаються. Може, мене поховали живцем і я лежу в труні? Закопали, зараз підведу голову, а вона упреться в наглухо забите віко? Скінчиться повітря, почну задихатися, кричати, гупати, волати про допомогу, зйду з глузду від жаху, серце розірветься і тоді — кінець. Легкий, раптовий. А як серце витримає, не збожеволію, і останні хвилини будуть довгими, болісними?...

Волосся заворушилося на голові. Раптом і справді відчув біль у грудях, наче хтось раз по раз штрикав голкою в серце, і мені здалося, що бракує повітря. Невже смерть? Отак непомітно відійти, загинути по-дурному, не знаючи за що? Бовдур,

нікчема! — подумки картав себе, — не міг сповістити міліцію, лишити спід! Кинувся у вихор пригод, бавлячись, як дитина, в дорослу небезпечну гру, адже здогадувався, з ким маєш справу. Ех, прикро, боляче, страшно!

Спробував простягнути ноги — дошка! Невже закопали? Як нестерпно болить голова, дзвенить, ось-ось лусне. І рука не слухається, оніміла, здерев'яніла, пальці не гнуться. Спокійно! — наказав собі, — не скигли, не панікуй, ти ще живий, ще не згас. Перевернувся якимось горілиць, обливав сухі пошерхлі губи. Хотілося пити, в роті пересохло, неприємний металевий присмак. Чим вони мене напахтичили, нагодували, що дотепер не можу відійти? Здається, і руку кололи. Спочатку з газового балончика чвиркнули, потім по голові вдарили, оглушили для певності. Кинули на задне сидіння. повезли... Могли й одразу вбити, щоб не мучився. Розрубати на частини, закопати у різних місцях, навіщо на труну витрататись? Це ж яким звіром треба бути, щоб живого поховати! А може, не закопали?...

Обережно, побоюючись, поволі, сантиметр за сантиметром, почав зводити догори праву руку. Ще трохи, ще... Віка не було, рука зависла в повітрі! Швиденько обмацав довкола себе. Дерев'яна, змокріла, ковзка від сирості підлога, оббита дошками стіна, а це що? Металеві, гофровані сходи

дотри.

Якось звівся на рівні. В голові одразу запаморочилось, блювота підступила до горла, схопився руками за поручні, аби не впасти. Сплюнув гірку смердючу слину. Занудило, поплили темні кола перед очима. Блював так, що, здавалося, кишки повискакують назовні. Що вони зі мною зробили, подумав, якої гидоти я наковтався? Постояв трохи. Стало легше, в голові проясніло. Переборюючи біль у суглобах, почав дертися догори. Зойкнув від різкого болю і мало не знепритомнів — голова вдарилася об ляду. Намацав на потилиці здоровезну гулю. Могли й череп розсадити. Чим вони мене вгрили? Рукоюткою пістолета, кастетом, свинчаткою? Спробував підняти ляду — не піддається. Замкнена із зовні, збагнув я. Відчув легенький протяг. Потягнув ніздрями повітря — вловив запах бензину. Далекий, ледь чутний, наче вітер заносить з вулиці. Де я? Напружив слух. Тихо, ні шелест. Мабуть, мене кинули у підвал, нагорі — гараж чи прибудова до будинку. Треба пошукати залізний предмет, щоб підважити ляду, виламати завіси, вирішив я.

Спустився сходами назад. Навпомацки рушив попід стіною, обмацуючи ногою підлогу, як спілий ціпком землю попереду себе. В кутку виявив купу лахміття, шматки зотлілого одягу з неприємним запахом. Надибав на залізні двері. Теж замкнені.

Замок навісний, амбарний. Біля дверей стояв великий ящик чи скриня, не розбереш, кришка була із завісами. Спробував відсунути — важкий, наче залізяками напханий. Певне, всередині інструменти, зрадів я. Лише трохи відсунув убік кришку, аби запхати руку, як з жахом відскочив убік — у ніс вдарив солодкуватий трупний сморід.

2

Отой тихенький внутрішній зойк, що підступно вп'явся в свідомість, мене таки збив з пантелику. Одразу думка спинилася, світ захитався, я заляк на місці, розгублено й оніміло вдивляючись у ніжний профіль її обличчя. Задихав частіше, аби вгамувати хвилювання і хутчіш вивести себе з неприємно-оторопілого стану. Розкритим ротом ковтнув повітря і раптом виразно відчув, що все довкола знову набирає звичні контури. І стіни кафе «Млинці», обклеєні синьо-жовтими дивовижними шпалерами, схожими на могутню хвилю прапорів мітингових баталій, і охайні квадратні столики, вкриті чистими білими скатертинами, і ця вродлива молода жінка, котра стояла в черзі попереду мене, тримаючи порожню тацю у правій руці.

Я впізнав її одразу. По соромливій лагідній усмішці на вишневих опуклих, сміло й гарно

розтулених устах та урочисто-щасливому виразу обличчя. Ота піднесена врочистість, що аж світилася із середини, ще вчора мене здивувала і я подумав, що не часто в наш неспокійний, густо всипаний негативними емоціями час можна стріти таке осяяне радістю лице. Невже й справді це та жінка, яку вчора показували по телевізору? У мене погана зорова пам'ять, але, якщо хтось дуже сподобається, запам'ятовую надовго.

...Жінка давала інтерв'ю на майдані біля театру перед початком мітингу бородатому молодикові, котрий безсоромно пас її очима і хвацько розтулював рота, з якого кулею вилітали слова-запитання. Голова жінки була перев'язана стрічкою з написом «Я голодую», здається, якийсь театр, а їх у місті чотири, оголосив одноденний політичний страйк. Бігли маленькі літери. Встиг прочитати, що вона член партії, якої саме — не розібрав, але не комуністичної, бо поряд з жінкою хтось тримав плакат: «КПУ- КПСС — до суду!». Зате пам'ять чітко зафіксувала ім'я та прізвище чарівної мітингувальниці — Наталя Гайдук...

Невже вона, на мить засумнівався я? Припинила голодування, чи театр, в якому вона працює, організував акцію лише на один день? А сьогодні всі дружно вийшли на роботу і в обідню перерву кинулись по кафе та кав'ярнях?

Жінка розрахувалася біля каси і попрямувала

у куток, де стояло кілька вільних столиків. Поклала тацю на стіл, зграбним рухом швиденько зняла з плеча чорну шкіряну сумочку, вкинула в неї гаманець з грішми і почепила на спинку крісла.

Я замовив млинці з медом, котрі власне й були причиною щоденного відвідування кафе, і нахабно рушив до її столика.

— Біля вас вільно? — стишено запитав, роззираючись, наче й справді всі столи були зайняті і мені нема, де примоститися.

— Вільно, — не підводячи голови, відказала вона.

З чого почати розмову, міркував я? Про політику говорити не хотілося — набридла добряче всім. Тут, либонь, щось нейтральне, буденне, але все ж розумне треба сказати. Однак голова була порожня, жодної доречної думки, лише тупе, настійливе бажання заговорити, познайомитись.

— Даруйте, чи не вас учора показували по телевізору? — нарешті зважився я.

— Мене, а що? — якимось стомлено відказала, краєм ока насторожено зиркнула на мене, посміхнулася і соромливо опустила додолу очі, мабуть, згадка про мітинг нагадала щось своє, особисте.

— Сподобалися ваші відповіді бородатому молодикові, котрий брав у вас інтерв'ю. Ви мені нагадали героїню роману Френсіса Скотта

Фіцджеральда. До речі, вам подобається його проза? Він багато писав про артистів.

— Подобається, — коротко відказала незнайомка.

— Тепер не дуже й почитаєш художню літературу, часу не вистачає. Всі борються, мітингують, голодують, у чергах стоять і лишень газети читають. Вибачте за безтактність, але ви, мабуть, давно не брали в руки художньої книжки? Не можу стриматись, професійна цікавість.

— Давно, що правда, то правда... А ви хто — журналіст? — звела вона на мене очі.

Ой, не втопитися б у цих, кольору стиглих каштанів, бездонних очах-озерах, не піддатися жіночим чарам, стримати емоції, що, наче вулкан, пробуджуються...

— Ні, не журналіст, звичайний інженер, працюю на заводі...- мовив я, і примовк, міркуючи, чи казати, що вийшла моя перша книжка в столичному видавництві, отже, якесь незначне відношення до літератури маю, чи про цей значний факт біографії змовчали? А як хочеться витягнути з торбинки свою книжку, що пахне ще фарбою, позавчора дружина принесла один примірник з десяти авторських, надісланих з видавництва, і подарувати чарівній незнайомці з дарчим написом. Так хочеться, що рука сама тягнеться. Хвалько, знайшов чим тішитися, однією повістиною в вісім

друкованих аркушів! Отож бовкнув, що інженер, тепер чекай байдужого позіхання з легким поляпуванням ніжною долонькою по чутливих вустах. З цим суб'єктом усе ясно. Інтелект не той, рівень освіченості, коло інтересів... Треба ще щось сказати про літературу, бо на цьому наше знайомство скінчиться. І треба ж було таке ляпнути! Краще б сказав — журналіст, закінчив місцевий університет, працюю в незалежній газеті, прилетів учора нічним рейсом з гарячої точки, де брав інтерв'ю в бородатих хлопців на передовій. — Зараз перебуваю в лікарні. Бачите отой будинок, — я показав рукою у вікно, — великий, двоповерховий? Там я лежу, точніше, лікуюсь у лорвідділенні обласної лікарні. За Польщі то була лічниця, тобто лікарня, для бідняків.

— Вас погано годують, чи їсти зовсім не дають? — запитала жінка. — Коли ви ходите ще й в кафе...

— Годують добре, але млинці з дитинства люблю. Та й, окрім того, відчув, що тут вас зустрінуть. Інтуїція підказала, внутрішній голос. Буває ж таке, що людина одразу сподобається, що закохуються з першого погляду! — вихопилось у мене, і, щоб було більш переконливо, додав: — Коли побачив вас по телевізору з білою пов'язкою на чолі, зрозумів, що після одноденного голодування ця чарівна жінка обов'язково прийде

сюди, де готують найсмачніші в місті млинці.

Однак розговорити її не вдалося. Жінка мовчала. А час збігав, і я захвилювався. Банальна балачка, подумав, примітивна словесна полова, наївна прямолінійність незнайомого залицяльника. Для неї — ніщо, а для мене?... Власне, на що я розраховую? Видно, вона не з тих, з якими знайомляться на вулиці. Я опустил очі. Побачив спортивні штанці з діркою на коліні, розтоптані кросівки. Згадав, що в лікарні, не поголений, вранці навіть холодну відключили воду, а про теплу хворі на другому поверсі лише мріяли. Непримітної зовнішності чоловік з порепаним обвітреним обличчям і червоним простудженим носом, який аж ніяк не схожий на письменника-початківця. Я одразу змалів, відчув себе незграбною комашкою, котра повзає по землі і з заздрістю позирає в небо, де весело ширяють птахи-красені. Куди мені до неї, до цієї вишуканої красуні! Стій, все, приїхали. Зараз із чарівних бездонних очей викотиться жаліслива сльоза співчуття. Або ж вона скривиться, позіхне, байдуже хляпне довгими пальцями по роті, потому витягне з сумочки монету, покладе тихенько на стіл і піде геть. І треба ж було мені про лічницю для бідняків згадувати!

Але жінка не поспішала витягати монету, з апетитом доїдала млинці. Таємниче-зваблива посмішка блукала на її обличчі. Ще вчора я

помітив, що на мітингу були здебільш люди похмурі, а ось вона відрізнялася від інших. Звідки в неї ота безтурботність, задоволеність собою?

— Скажіть, якщо не секрет, чому вам так радісно? — запитав. — Навіть на маленькому екрані телевізора помітно. Народ збуджений, хвилюється, а ви весела й щаслива. Наше напівголодне купонне буття з чергами й хронічними дефіцитами зовсім не стимулює до радісних емоцій.

— А чим я, власне, маю бути незадоволеною? Собою, життям, владою? Я, відверто кажучи, щаслива, що дожила до теперішнього часу, до серпня 1991 року. Радію, бо Україна буде самостійною державою! А нестатки — явище тимчасове. Суть в іншому, чи не так?

— Звісно, але ж протестуйте, голодування оголосили, — заперечив я. — Які можуть бути позитивні емоції на голодний шлунок?

— Можуть, і ще які! Якщо не вірите — спробуйте.

— Обов'язково, — після недовгої паузи, запевнив сусідку по столу. — От тільки, де взяти стрічку з написом «Я голодую»? Може, ви позичите? Я поверну, якщо міліція не відбере. Або хоч покажіть, яка вона, чи ви її з собою не носите?

— На жаль, дома залишила, — посміхнулася жінка. — Я ж не знала, що вас у кафе стріну. В мене

не так розвинута інтуїція і внутрішній голос, як у вас.

Вона крадькома глянула на чорного годинника. І годинник гарний і зап'ястя руки. Тоненьке, ніжне, з ледь помітною сіточкою синіх прожилок. Поспішає, збагнув я, або чекає когось. Призначила побачення, хвилюється, жде. Коханця чи побратима по партії? Зараз він з'явиться. Молодий, вродливий, відомий у місті оратор по мітингах. З теперішньої перспективної молодій хвилі борців за свободу й незалежність, яких знає в лице народ, зустрічає оплесками, проводить вигуками: «Слава, слава!».

І справді, до нашого столу прямував чоловік років сорока, міцної статури, чорнявий, у шкіряному піджаку й сірій смугастій кепці, насунутій на чоло. Кинулися у вічі його широкі й довгі козацькі вуса, що звисали підковою до підборіддя. Аж рука засвербіла, так мені закортіло смикнути за краєчок вуса — пересвідчитись, справжні вони чи приклеєні. Хто він? На оратора й лідера партії не дуже й схожий. Швидше на керівника ансамблю народних інструментів, або на актора театру. Було щось у ньому і від розквітаючого бізнесмена. Мабуть, вгодоване кругле лице, що пашіло здоров'ям, і погляд, хапливий, жорсткий, упертий. Погляд, з яким на базарі покупець вишукує потрібну йому річ, щоб

купити дешево й сердито. Прокинулась антипатія, чи може, я навмисне вишукував у рисах обличчя щось пересічне, неприємне?

Чоловік зупинився біля нашого столу. Пильно зиркнув на мене, насупився. По тому перевір запитливий погляд на жінку. Очі хижо зблиснули, вуса погрозово заворушилися. Ревнива особа, подумки відзначив я, певне, законний чоловік Наталі Гайдук, з таким зв'язуватись не варто, сцену може влаштувати із застосуванням фізичної сили.

— Вже йду, — сміючись, сказала жінка анітрохи не злякавшись, витерла салфеткою губи, швиденько звелася на ноги і удавано-стримано кивнула мені на прощання.

Він сердито пожував кінчик вуса, міцно взяв Наталю за лікоть, і вони рушили до виходу. Гарна пара, не зважаючи на неприязнь до чоловіка, подумав я, творчі люди, актори, одразу видно. Вхопив зі спинки крісла торбинку з першою книжкою, підійшов до вікна. Ов-ва! Блакитного кольору, майже новий «Мерседес»! Куди мені зі своїм «Жигулем», латаним перелатаним, п'ятнадцятирічної давності! Мабуть, нещодавно пригнав із-за кордону. Тепер усі так чинять, хто в комерцію кинувся. Отже, суперник — не її соратник по партії, ті в таких автівках не їздять, ходять пішки, щоб бути ближче до народу. Напевне і не актор театру. Ревнивець — ділова людина,

бізнесмен.

Чоловік тим часом відчинив дверцята, впустив Наталю на переднє сидіння, обійшов спереду авто, сів за кермо. «Мерседес» безшумно рушив. Що не кажи, а машина престижна, комфортабельна, швидкість одразу набирає. Раптом з під'їзду, що навпроти кафе, обережно вирулила на вулицю біла «Волга» з двома антенами і затемненими вікнами, помчала вслід за іномаркою. Випадково чи стежать? Цікаво, за ким: за Наталею Гайдук чи за бізнесменом у сірій смугастій кепці?

3

Гайдуків з телефонами виявилось шестеро. Не так уже і багато для сімсот тисячного міста. Телефоністка з довідкового довго випитувала, на якій вулиці мешкає потрібна мені абонентка, здивувалася проханню дати адресу, й порадила звернутися до платних довідкових бюро, чомусь сердилась і нервувала, врешті мені вдалося по краплині вицідити з неї телефони, вулиці, номери будинків і навіть ініціали усіх шістьох Гайдуків. Четверо відпали одразу — ініціали не підходили. Залишилося двоє. Гайдук Н.К. мешкав по вулиці Тараса Шевченка, Гайдук Н.М. — Сагайдачного. Сагайдачного була ближче до кафе «Млинці».

Я старанно обвів кульковою ручкою номер

Гайдук Н.М. — вирішив зателефонувати ввечері. На мить засумнівався і подумав про несерйозність намірів. Як можна, забувши про все, про лікарню, хворобу, сім'ю, свій вік, кидатися з азартом приватного детектива на розшуки незнайомої жінки?! Тобі ж, чоловіче, не вісімнадцять літ, коли розхристана уява тягне до пригод! У тридцять сім — не закохуються з першого погляду. Дивись на речі реально, подумай, облиш. Хочеш мати зайві клопоти, тобі нема чим зайнятися? На що, власне, розраховуєш? На взаємне почуття, любов? Сподобалася, поговорили, а далі?... Однак, як би себе не стримував, які б перешкоди не стояли на шляху, знав напевне, що не зупинюся, зателефоную обов'язково. Можна засумніватись на короткий проміжок часу, зважити всі «за» і «проти», викликати на допомогу почуття здорового глузду, нещадно критикувати власну поведінку, але ж чинитиму — як задумав.

Старенький, добряче подряпаний, з надщербленим диском, телефон-автомат висів на стіні в коридорі лікарні. Ввечері біля нього стояла завжди черга з хворих, але сьогодні нікого не було. Лише якась жінка з перев'язаною головою поволі човгала лікарняними капцями по давно нефарбованій підлозі, прямувала, мабуть, до туалету, що в кінці коридору.

Я зняв слухавку з важелю і опустив у щілину

монету. Розгорнув записника, набрав номер. Якщо трубку підніме чоловік, зателефонує пізніше. Довго не було сигналу, нарешті щось клацнуло, почув уривок розмови, наче ввімкнулась міжміська, аж потім довгий гудок, певне, телефон нещодавно підключили до нової станції, не встигли як слід наладити.

Відповіла жінка, я одразу впізнав голос незнайомки.

— Добрий вечір! — сказав.

— Добрий.

— Гайдук Наталя Мирославівна?

— Так, а хто це?

— Турбує адміністрація кафе «Млинці». Сьогодні, приблизно о дванадцятій тридцять, ви забули у нас сумочку, чорну, шкіряну, з довгим ремінцем. Вибачте, але адміністрація змушена була в неї зазирнути, щоб встановити особу власника. Час тепер не певний, тривожний можна сказати. Всякі пройдисвіти довкола, конкуренти, рекетири, можуть і бомбу підкинути. То, коли ви зможете забрати свою сумочку?

На тому боці дроту запала на хвильку мовчанка.

— Ой, знайшлася! — радісно вигукнула жінка. — Щиро вам вдячна! Гадала — вкрали. Я тут недалеко живу, зараз прибіжу! Ви ж не йдіть, зачекайте!

Я проковтнув язик і ошелешено вп'явся поглядом у надщерблений диск. Що за чортівня! Про сумочку я просто так бовкнув, аби розмову зав'язати. Невже й справді жінка забула в кафе сумочку? Потер вказівним пальцем чоло, напружив пам'ять. Ось вона витирає салфеткою губи, підводиться, стримано киває мені на прощання. Вусатий добродій бере жінку за лікоть... Чи була в неї на плечі сумочка? Не пам'ятаю. Оце вскочив у халепу! Невже вкрали?

— Прибігайте хутенько, бо ми зачиняємо, вже по десятій, — трохи оговтавшись, промимрив я.

— Вже біжу, за п'ять хвилин буду.

Поклав слухавку на важіль. Події набирали цікавого, майже детективного змісту. Знайомство, сумочка, гроші, міліція. Він, у спортивних штанах з діркою на коліні, чекає жінку біля зачинених дверей кафе «Млинці». В руках целофанова торбинка з першою книжкою, зубною щіткою, милом і рушником, на якому клеймо обласної лікарні. Ні, рушник, мабуть, дадуть у слідчому ізоляторі.

Мої кросівки безшумно рушили по довгому коридору до виходу — назустріч долі.

— За-чи-не-но. — протяжно пробубоніла вахтерка в білому халаті й грудьми загородила двері. — Спати, усім спати, відбій!

— Громадянку, випустіть, пані... — вхопився

я вільною рукою за клямку і подумав, що вийти з лорвідділення у цей пізній час буде набагато важче, ніж Остапу Бендеру забрати валізу з мільйоном у поштового бюрократа. — Товариш чекає... Випустіть на кілька хвилин. У Ріо-де-Жанейро летить, нічним рейсом, спеціально за ліками... Випустіть, товариш чекає!

— Нічого не хочу слухати! Що за Жанейро, не чула про такою? У нас режим. Негайно йдіть до палати! Хочете, щоб я чергового лікаря покликала?! Нехай завтра той товариш приходить.

— За годину літак, — умовляв я вахтерку, хапливо намацуючи в задній кишені металевого карбованця. — На п'ять хвилин, віддам рецепт і — назад.

— Тільки швидко, щоб лікар не бачив, — здохріла жінка, коли карбованець шубовснув у розчепірену кишеню. Почув навіть характерний звук падаючої монети, певне, кишеня була заповнена копійками.

Протяжно дзявкнув старий польський не змашений замок і двері відчинилися. Я проминув лікарняний скверик і вийшов за браму на вулицю. Жовтим оком миготів удалині світлофор. Вітер пощипував розпашіле лице. Вечори були вже прохолодні. Середина серпня, скоро літо лічитиме свої останні дні. Метрів за сто за рогом, на протилежній стороні вулиці кафе «Млинці», ясна

річ, зачинене. Йшов швидко, поспішав, пильно придивляючись до перехожих: чи немає серед них чарівної незнайомки? Як поведеться, що сказати? І смикнув же мене дідько за язик, бовкнув про сумочку! Уявив нашу зустріч:

— Ой, де ж моя сумочка? Віддайте, там велика сума грошей!

— Я пожартував, вибачте. За кого ви мене маєте, за злодія?

— Нічого собі жарти! Звідки вам відомо про гроші, чому знаєте номер телефону? Де ви сховали сумочку? Віддайте, інакше покличу міліцію, там з'ясують, хто ви насправді.

Міліцейська патрульна машина з мигалкою. Дужі хлопці заломлюють назад руки. — Пройдемо, громадянине!

Чекав десять хвилин, двадцять, півгодини. Поволі до свідомості доходила думка: мене обдурили. Жінка не прийде, а я повірив і кому — актрисі? Така okazія трапляється зі мною рідко. А як спритно вона мене розіграла! «Ой, знайшлася! Щиро вам вдячна! Вже біжу, за п'ять хвилин буду!». А я, дурень, повірив, побіг назустріч долі! Ще вахтерка не впустисть — буде повний букет неприємностей. Міліція або військовий патруль, вони тепер разом ходять містом, точно підберуть. Шукача пригод у футболці, спортивних штанах, з торбинкою в руках...

Погляд ковзнув на протилежний бік вулиці. «Жигулі-дев'ятка» темно-синього кольору. В салоні двоє мордатих молодиків смалять цигарки. Машина під'їхала, коли я підходив до кафе. Невже стежать? Рушив до лікарні, біля брами озирнувся, «дев'ятка» їхала за мною. Чи не забагато на сьогодні авт?

Карбованець допоміг, мене впустили до лікарні. Швиденько кинувся до телефону, одначе, уздрівши в коридорі чергового лікаря, подибав, похнюпившись, сходами на другий поверх у свою палату. Електрика була вимкнута. Навшпиньках, тихо ступаючи, дістався свого ліжка. Поклав торбинку на тумбочку, не роздягаючись, ліг поверх ковдри.

4

Я сидів на сходах розбитий, розчавлений, розпачливо обхопивши долонями голову. Руки трусилися, зуби цокотіли від страху, блювота підступала до горла. За що мені, Боже, такі випробування? І це лишень початок, живим мене з цього льоху не випустять. Обмацав кишені, сподіваючись знайти хоч шматок паперу й огризок олівця, щоб написати передсмертну записку. Однак марно. Кишені були порожні. Ні гаманця з грішми, ні хустинки до носа, ні годинника на руці. Ограбили, відібрали? Знайшли кого грабувати!

Інженера, котрий живе від зарплати до зарплати. Збіг обставин, випадковість, полювали на когось іншого? Мозок напружено працював, перебирав варіанти полонення і не знаходив відповіді.

Хто лежить у ящику? А може, лежав, дух мерця ще не вивітрився і я наступна жертва? Забагато знаєш, тебе попередили, натякнули, щоб не стояв на дорозі, не пхав носа куди не слід, ти не взяв до уваги пораду, тепер мушиш розплачуватись. Життям, ясна річ, бо грошей у тебе немає і ніколи не було. Цікаво, скільки вони б за мене здерли? Десять тисяч, п'ятдесят, сто? «Дерев'яними» чи валютою? Може, на гонорар, нещодавно одержаний за першу книжку, сподіваються? Не сміши, чоловіче, людей! Тих грошей, як кіт наплакав. Двомісячна зарплата інженера. І то половина вже пішла на відзначення події. Погано проінформовані? Ні, вони добре знають, кого шантажувати, знають, хто нині при грошах. Тільки не письменники. Видавництва на межі банкрутства, жодна рукописів не приймає, видати тепер книжку — недосяжна і мрія кожного літератора. Ще трохи — і підуть поети і прозаїки з торбою по світі, якщо вчасно до верстатів на заводах не стануть чи в гендлярів не перекваліфікуються. Ех писали б собі тихо, обминаючи гострі кути, лад оспівували, дружбу радянського народу, творили б сагу Системі. Тоді б і видавництва не закривали, і папір